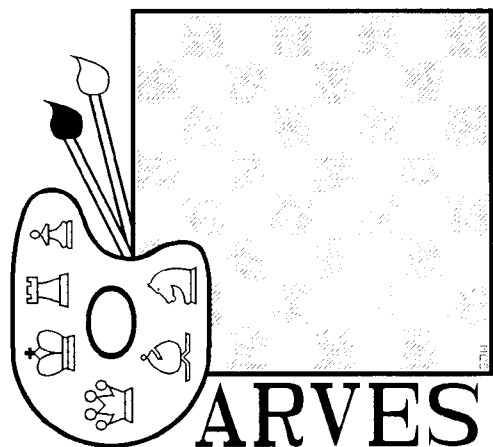

EBUR

Orgaan van de

ALEXANDER RUEB VERENIGING

voor Schaakeindspelstudie

Kwartaalschrift, 10e jaargang, nummer 2, juni 1998

Redactioneel

door Harold van der Heijden

Allereerst wil ik u graag attent maken op een aantal wijzigingen in de colofon (postadres van Harm Benak, en mijn E-mail-adres).

Wouter Mees vraagt zich in zijn artikel vertwijfeld af of *EBUR* wel zorgvuldig gelezen wordt.

Dit naar aanleiding van een door mij gemaakte, en door (bijna) niemand opgemerkte, grove diagramfout in de eerste aflevering van zijn artikel Thema en Variaties. Mijn excuses! Maar er wordt wel degelijk goed opgelet. Met een zekere regelmaat krijg ik brieven van lezers niet onregelmatigheden hebben gevonden. Zo ontving ik twee opmerkingen over de studie van Bordeniuk (♟f8 ♚b6 ♚h8 a5 c7 e2 g2 g4 h3; ♜a7 ♚d7 ♙d8 a6 g3 g5 g6 h4; wit aan zet winst) in *EBUR* 1997/4 (pag. 17).

Jaap de Boer meldt dat deze studie incorrect is. Na 1.♚h7 ♚xh7 2.♚b7+ ♜xb7 3.cxd8 ♙+ ♜c7 4.♙f7 ♜c6 5.e4 ♜c5 6.e5 ♜d4 7.e6 ♜e3 8.e7 ♜f4 9.e8 ♙ ♜e3 10.♙b5 verlaat hij de hoofdvariant (10...♜d4 11.♙xa6 ♜c5 12.♙d3 ♜c6 13.♙xg6 ♚xg6 14.♙e5+) met 10...axb5! 11.a6 ♜f2 12.a7 ♚xg2 13.a8 ♚+ ♜h2 en wit komt niet verder en moet zelfs oppassen om niet te verliezen. Dat kan met 14.♚b8 ♜h1 15.♚xb5 g2 16.♚d5 =.

Karel Hušák uit Tsjechië vond bovendien een andere mogelijkheid voor wit:

2.♚xa6+! ♜xa6 3.cxd8 ♚ en gezien de matdreiging dankzij het a-pionnetje is dit meteen uit, want wit kan altijd de dames ruilen: 3...♚e5+ 4.♜f7 ♜b5 5.♚e8+; 3...♚g7+ 4.♜e6 ♜b5 5.♚e8+; of 3...♜b5 4.♚d3+ ♜xa5 5.♚c3+ ♜b5 6.♚g7.

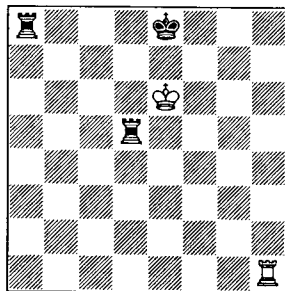
Ook de curieuze kwestie van studies die incorrect blijken door een 'plotselinge' onbedoelde rochade, blijven de gemoederen bezig houden. In ieder geval mijn gevoel dan. Nog steeds weet ik niet zeker of de beroemde Kubbel/Sehwers-kwestie (zie *EBUR* 1996/2, pag.15) nou echt studie van Sehwers was, die Kubbel door spiegeling corrigeerde, of dat het toch andersom is. Wie duikt hier nog eens in?

Om mijn dommigheid (zie *EBUR* 1997/2 en 1997/3) goed te maken heb ik mijn naspeuringen geïntensiveerd (maar eigenlijk liep ik er toevallig tegen aan), en kan ik u nu twee nieuwe gevallen melden.

De eerste is een studie van B.Sivak, gepubliceerd in *Sachové Umenie*/11 1973 (♜e6 ♚h2 g5; ♜e8 ♚h8 ♙h7 g6 g7; remise). De auteursoplossing luidde: 1.♚b2 ♙g8+ 2.♜d6 ♚h5 3.♚b8+ ♜f7 4.♚b7+. Maar in deze context ligt voor de hand dat 1...0-0! deze studie weerlegt, zoals ook in hetzelfde tijdschrift van juni 1974 werd gemeld.

Maar het tweede geval is een curiosum. Kling en Horwitz

geven in *The Chess Player* van 2 augustus 1851 een paar opgaves. Daaronder de volgende (pag. 22):

'In this position, Black even with the move cannot win, and, by way of exercise, we leave the solutions to the student.' Bedoeld wordt dat een (oude) combinatie hier niet opgaat, omdat de witte koning dicht genoeg bij de h-lijn staat: 1...♚h5 2.♚xh5 ♚a6+ 3.♜f5 =. Maar met 1...0-0 is het pleit toch beslecht. Overigens schijnt het zo te zijn dat Stamma al in 1737 dezelfde stelling (maar met verwisselde kleuren) inclusief de rochade, heeft bedacht.

Dit keer graag uw speciale aandacht voor ons jubileumtoernooi (zie blz 6 en 7). Het spreekt vanzelf dat wij rekenen op veel inzendingen van ARVES-leden.

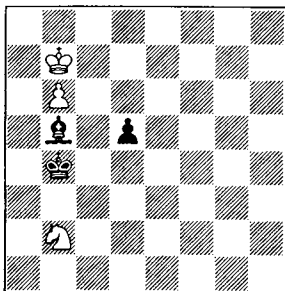
Kopij voor het volgende nummer s.v.p. insturen voor
1 september 1998.

(Un)solved mysteries

door Harm Benak

De mysteries van de vorige keer bleken inderdaad niet erg moeilijk te zijn, maar wel zeer bewerkelijk. Hulde daarom aan de drie oplosers die zich er toch aan waagden!

V. Kosek
Casopsis 1926

37) Wit wint

Voor de oplossing van mysterie 37 neem ik varianten van Eric Izaks en Z.Wegers.

1.♔d3+ en nu:

- a) 1...♙c3 2.♕c5 ♙c4 3.♙c7 en wit wint. b) 1...♙c4 2.♕e5+ ♙c5 3.♙a7 en wit wint. c) 1...♙a5 2.♕c5 ♙b4 3.♙c7 en wit wint. d) 1...♙xd3 2.♙a7 ♙e4 3.b7 d4 4.b8♙+ ♙c3 5.♙e5 ♙c2 6.♙b6 en wit wint.

Maar Marcel van Herck dacht er iets anders over. Kijk maar eens mee:

1.♔d3+ en nu:

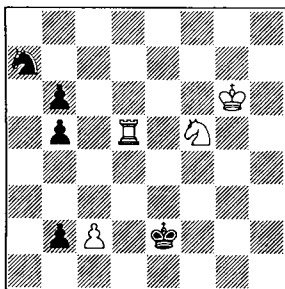
- a) 1...♙xd3 2.♙a7 wint. b) 1...♙c4 2.♙a7 ♙c6 3.♕e5 wint. c) 1...♙b3(a4) 2.♙a7 ♙c6 3.♕e5 wint. d) 1...♙c3 2.♙c7

- ♙a6 3.♕c5 d4 4.♙a6 d3 5.♕c5 wint. e) 1...♙a3 2.♙a7 ♙c6 3.♕e5 d4 4.♕c6 d3 5.♕e5 wint. f) 1...♙a5! 2.♙c7 ♙a6 3.♕c5 ♙c8 (3...d4 4.♙a6 d3 5.♕c5 of 4...♙a6 5.b7) 4.♙b7+ ♙b7 5.♙b7 d4 6.♙c6; 4...♙a6 5.♕d6 d4 6.♕c8; 4...♙b5 5.♕d6 ♙c4 6.♕c8.

Dit betekent dus dat er nu wel heel veel wegen naar de winst leiden. Niet zo'n beste studie dus.

Wie dacht dat deze studie wel een heel grote varianten-boom had, moet zeker naar het volgende mysterie kijken: die is nog een graadje erger! Er was dus wel enige wilskracht vereist om dit op te lossen. Gelukkig beschikken een aantal personen daarover.

J. Vancura
28 Rijen 1926

38) Wit wint

Voor de oplossing maak ik gebruik van het duidelijke oplosschema van Eric Izaks. De

varianten zijn van hemzelf, aangevuld met die van Z.Wegers.

1.♔d4+ en nu:

- a) 1...♙d1 2.♕xb5+ ♙xc2 3.♙a3+ remise. b) 1...♙d1 2.♕xb5+ ♙xc2 3.♙a3+ remise. c) 1...♙e1 2.♙h5 ♙d2 3.♙h1 ♙c3 4.♙h3+ ♙xd4 5.♙b3 remise. d) 1...♙e3 2.♕f5+ en nu: 2...♙e2 3.♕d4+ remise; 2...♙e4 3.♕d4+ gevolgd door 4.♙b4 en remise; 2...♙f2 3.♕d1 gevolgd door 4.♙b1 en remise; 2...♙f4 3.♕d4+ gevolgd door 4.♙b4 en remise. e) 1...♙f1 2.♕b3! ♙e1 3.♕e2 en remise. f) 1...♙f2 2.♙f5+ ♙g2 3.♙g5+ ♙h2 4.♕f3+ ♙h3 5.♙g1 gevolgd door 6.♙b1 en remise.

Bij de laatste variant (1...♙f2) plaatst Marcel van Herck een belangrijke opmerking. Ik citeer: "Waarschijnlijk bedoelde de componist iets in aard van 2.♕xb5 b1♙ 3.♙f5+ ♙g3 4.♙g5+ ♙h- 5.♙h5+ ♙g- 6.♙g5+ ♙f- 7.♙f5+ ♙e3 8.♙e5+ ♙d2 9.♙e2+ ♙xe2 10.♕c3+ ♙d2 11.♕xb1+ ♙c2 12.♕a3 ♙b3 13.♕b1 maar dit is volgens de database verloren voor wit!"

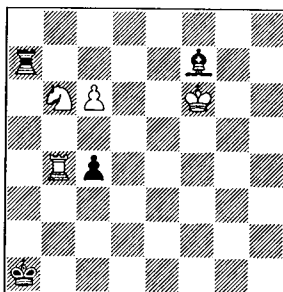
Dit ziet er inderdaad een stuk studie-achtiger uit dan al die droge varianten erboven. Merk ook op dat 7...♙e4 (met de bedoeling dat wit nu geen 8.♙e5+ meer kan doen) faalt op 8.♕c3+ en 9.♕xb1. Ik denk dat Marcel met deze opmerking

inderdaad de "echte" studie boven water heeft gehaald. Knap gedaan, want het was mij in de varianten-brij niet meer opgevallen.

Dan nu de twee nieuwe mysteries. Beide zijn een stuk recenter dan de afgelopen keren. De eerste stond in het zweedse blad *Springaren*, en de oplossing is om onduidelijke redenen, nooit gepubliceerd.

Harm Benak
Kamperfoeliezooom 50
2353 RS Leiderdorp
Benak@tip.nl

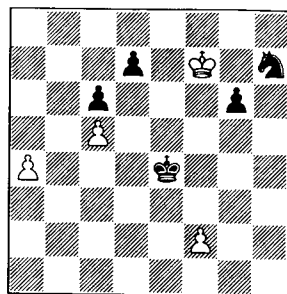
S. Shaigarovsky
Spingaren#7267 no. 50,
9/1992

39) Wit aan zet wint

Ook van de volgende studie is nooit een oplossing gepubliceerd.

S. Tolstoi
Ceskoslovensky Sach#018
3/1962

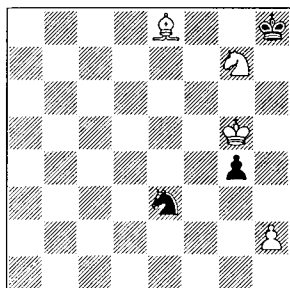
40) Remise

Veel succes bij het oplossen van deze mysteries, en vergeet niet de oplossing voor de deadline op te sturen (let op: nieuw adres!).

Het Beste van Teletekst BRTN (2e semester 1997)

door Fernand Joseph

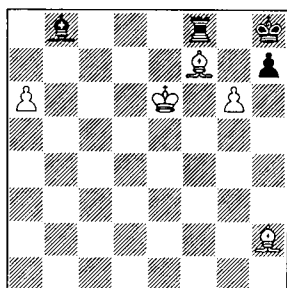
R. Missiaen
Schakend Nederland 1963

1) Wit speelt en wint

1. ♖e6! ♜f1 2. ♜xg4 ♜xh2+
3. ♜f4 ♜f1 4. ♜b5 ♜d2 5. ♜e3
♜b3 (5... ♜b1 6. ♜d3 ♜a3
7. ♜a6 +-) 6. ♜d3 ♜g8 7. ♜c3
♜a5 8. ♜c5 ♜f7 9. ♜b4 en wit
wint. In een eenvoudige
miniatur bewijst onze Belg
hier mooi hoe looper en paard
(soms) ook kunnen winnen
tegen paard...

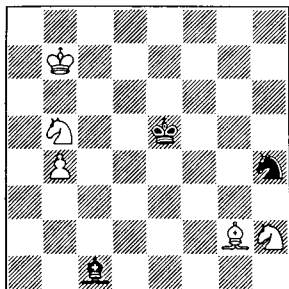
M. Pasternack
Guardian 3-10-1969

2) Wit speelt en wint

1.a7! ♙xh2 (1...♙xa7? 2.♙e5 mat) 2.♙e8!! ♚xe8+ 3.♙f7 (dreigt g7 mat!) 3...♚g8 4.a8♙! ♚xa8 5.g7 mat. Wit offert alles, behalve een pionnetje dat mat geeft! Let ook op de verleidingen 1.♙xb8? ♚xb8 2.♙xf6 hxc6 of vooral 1.♙e7? ♙xh2! 2.♙xf8 ♙xd6+! 3.♙xe8 ♙c5 met niet meer dan remise!

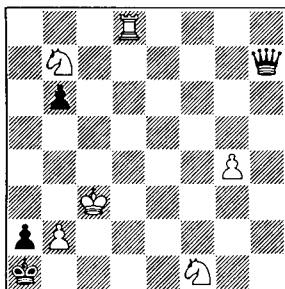
A.S. Goerwitsj
1e prijs *Izvestija* 1928

3) Wit speelt en wint

1.♙h1!! ♙d2 2.♙a7 ♙xb4 (anders wint wit toch door die vrijpion) 3.♙c6+ ♙f4! 4.♙xb4! ♙g3 5.♙f1+ ♙f2 6.♙d2 ♙g2 7.♙d3+! (niet 7.♙xg2? ♙xg2 =) 7...♙g1 8.♙f3+ ♙xh1 9.♙f2 mat! Als zwart anders speelt in deze prachtige studie wint wit (loper + 2 paarden tegen paard)! Waarom de witte looper op de eerste zet niet naar c6 gaat, zien we na zijn 3de zet; waarom niet naar f1(h3) zien we na zwarts 4de zet!

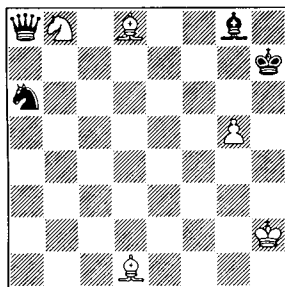
D. Gurgenzidze
3e prijs *Sakkelet* 1987

4) Wit speelt en wint

1.♚d1+! ♙b1 2.♙a5!! (2.♙e3? ♙xd1 3.♙xd1 ♙b1 4.♙d2 a1 ♙-+) 2...bxa5 (nu verliest 2...♙xd1 3.♙b3+ ♙b1 4.♙fd2+ +-) 3.♙e3 ♙xd1 4.♙xd1 ♙b1 5.♙d2 a1 ♙ 6.g5 a4 (6...♙a2 7.g6 ♙b3 8.g7 +-) 7.g6 a3 8.g7 a2 (8...axb2 9.♙c3 mat) 9.g8 ♙ ♙xb2+ 10.♙xb2 a1 ♙ 11.♙g6+ ♙xb2 12.♙b6+ en zwart loopt snel in het gekende matnet... Drie verschillende zwarte dames kunnen de partij niet redden!

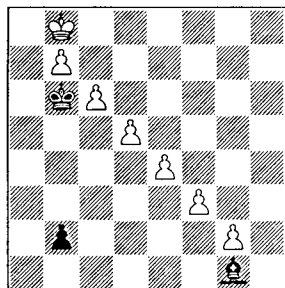
J.Haring
2e prijs *Suomen Shakki* 1952

5) Wit maakt remise

1.♙c2+! ♙g7 2.♙f6+ ♙f8 (2...♙f7 3.♙b3+) 3.♙d7+ ♙e8 4.♙a4! ♙a7 (anders damewinst met aftrekschaak of 4...♙f7 5.♙b3+ en eeuwig schaak) 5.♙e5+ ♙f8 6.♙e7+! ♙g7 (6...♙xe7 7.♙c6+) 7.♙f6+. Wit redt zich steeds met damewinst of eeuwig schaak na 7...♙g7 en 8.♙f6+.

A. Kraemer &
W. von Holzhausen
Magdeburger Zeitung 1930

6) Wit maakt remise

1.♙a8! ♙h2 2.g3 ♙xg3 3.f4 ♙xf4 4.e5 ♙xe5 5.d6 ♙xd6 6.b8♙+ (en niet 6.c7? ♙xc7 7.b8♙+ ♙xb8 -+) 6...♙xb8 7.c7 ♙/♙xc7 pat. 7...♙a7? verliest nu natuurlijk na 8.c8♙ b1 ♙ 9.♙b7+ +-. Een ongewone maar plezierige stelling.

Ignazio Calvi

(by Harold van der Heijden)

Following the publication of my book *Pawn Promotion*, the endgame study editor of *L'Italia Scacchistica*, grand old master Enrico Paoli, sent me a copy of an extensive article by the famous chess historian Adriano Chicco on Ignazio Calvi. It was published in Italian as a supplement to *L'Italia Scacchistica* in April 1971.

As I don't understand Italian very well, I asked people joining a general chess news group on the Internet to help me. To my surprise more than 10 people offered to translate part of the article for me!

The following translation was kindly supplied by Massimiliano Orsi. He made some comments (between brackets):

Ignazio Calvi was born in Reggio Emilia on January 21st, 1797, from Agostino Calvi and Maria Teresa Zanoni. His well-off family sent him to Modena when he was 16, to attend a pharmaceutical chemistry course: these studies, completed in 1819, resulted very useful in many circumstances. In the Estense Capitol city [the Este were a noble family who dominated many of the small Italian principates in 18th century], Calvi made friendship with some young patriots; we know that he also made contacts with co-conspirators in Naples between 1819 and 1821. These friendships made him a suspected by the Estense police, so that Calvi preferred, after 1819, to leave Modena and retire himself in Finale, a small town at some 50 km from Modena; There, he was employed in the Agnini Chemist's shop, and he always came back to Finale, after the many wanderings in Italy and France.

In 1831 he participated in the Finalese cohort exploit [It's an historical episode I've never heard before, but it must have something to do with the revolts to make Italy one single nation in 18th century: the so-called "Risorgimento"]. By then politically compromised, in 1833 he decided to seek refuge in France. After a stop in Manon, he moved with his fellow refugees in a village, Grazieux-la-Varenne, where his pharmaceutical

knowledge allowed him to find a job, and where he also often succeeded in playing chess with a former Imperial Guard Captain, a certain Bouchet. Unfortunately, his comrades' sentimental boldness stirred up strong hostilities in the village, forcing the refugees group to move once again. Calvi decided to go to Paris: and there we can find him in May 1883, committed with chess players in Paris coffee shops.

He stayed in Paris over 13 years, but interposing his staying with frequent visits to Italy. In 1834 he participated in the Savoy expedition, and many more times he crossed the border to take part in the Risorgimento revolts. His final comeback in his fatherland coincided with the 1848 revolt blows, when Calvi, under Lamarmora [a famous Italian general] command, cooperated to the Piedmont Army rearrangement. In 1859 he created a National Guard in Finale: and in the same year he was recruited, to be assigned, in June 1859, to the Parma headquarter, under old general Zucchi. On August 12th Calvi was elected as a member in the Modena Constituent Assembly: and four days later he had the task to preside over the historical session when the definitive expulsion of the Estense government was deliberated by acclamation. In November he was appointed Adjutant in the Military Command in Reggio Emilia, and then in Ferrara, and at last he was assigned to the Naples Military Court as Major. In 1862 he resigned and went back in his Finale, where he begin again to work as a pharmacist and where he died on August 17th, 1872.

To honour his memory, the commune council deliberated to put a plaque on his tomb, where the inscription was made by Dr. Francesco Benati; but the commune deliberation was never put in practice, for what reason we do not know. But the inscription text reached our days: it worths to be remembered, despite in those times spirit and style, for its effective Calvi's portrait, patriot and chess player.

"AD - IGNAZIO CALVI - NELLA SCIENZA DEL LAVOISIER E DAVI ESPERTISSIMO - NEL GIUOCO DEGLI SCACCHI PRIMO FRA I PRIMI IN EUROPA - CITTADINO, PADRE, MAGISTRATO PRECLARO - AMOROSO, INTEGERRIMO - PREGATE LA PACE DEI GIUSTI - SULL'ESEMPIO DEI QUALI MODELLO' LA SUA VITA - DI OLTRE QUINDICI LUSTRI - E LE VIRTU' DELLA PRISCA ROMA - RIPROPOSE, EMULO' - AMATORE DELLA PATRIA - A NESSUNO SECONDO"

TO - IGNAZIO CALVI - IN DAVI'S AND LAVOISIER'S SCIENCE GREAT EXPERT - IN CHESS GAME FIRST AMONG BEST IN EUROPE - NOBLE, DARLING, INCORRUPTIBLE CITIZEN, FATHER, MAGISTRATE - PRAY THE JUST MEN'S PRAYER - ON WHOSE EXAMPLE HE MODELLED HIS LIFE - OVER FIFTEEN LUSTRA LONG - AND VIRTUES FROM ANCIENT ROME - HE RE-PROPOSED AND EMULATED - LOVER OF HIS FATHERLAND - SECOND TO NO ONE

ARVES-10 JT

door Harold van der Heijden

Ter ere van haar bestaan schrijft de Alexander Rueb vereniging voor schaakeindspelstudie (ARVES) een formeel internationaal thematoernooi uit.

Men kan meedingen met originele studies die voldoen aan het thema 'taakoverdracht'. Het thema is vastgesteld door ons erelid Wouter Mees (zie verder).

Omdat ARVES zich onder meer tot doel heeft gesteld om het componeren van schaakeindspelstudies in het bijzonder in

Nederland en Vlaanderen te bevorderen, worden vooral ook beginnende Vlaamse en/of Nederlandse componisten aangemoedigd om deel te nemen.

De prijzenpot bestaat uit drie geldprijzen (resp. f 150, f100 en f50) en boeken. Bovendien worden de beste studies van beginnende Nederlandse of Vlaamse componisten met extra prijzen beloond.

arbiter: FIDE-arbiter Prof. Emilian Dobrescu, Roemenië
reserve-arbiter: Alain Pallier, Frankrijk
toernooidirecteur: Harold van der Heijden, Michel de Klerkstraat 28, 7425 DG Deventer.
 (harold_van_der_heijden@wxs.nl)

De inzendingstermijn sluit op

1 juni 1999.

Het Thema

"Aflossing van de wacht", of te wel: "taakoverdracht".

Ongeveer zoals Muzerie in *EBUR* 1993/2 heeft gedefinieerd:

Een wit stuk A heeft een bepaalde taak. Een ander wit stuk B neemt deze taak over om

stuk A de gelegenheid te geven een andere taak op zich te nemen.

Het eerste voorbeeld laat een elementaire "taakoverdracht" zien ("A" = ♖b5, "B" = ♜g8). Maar het thema biedt de mogelijkheid tot verdieping, bi-

jvoorbeeld "taakverwisseling" zoals in het tweede voorbeeld getoond wordt ("A" = ♗e8, "B" = ♜f4), of zelfs wederkerige "taakverwisseling" zoals schematisch in het derde voorbeeld ("A" = ♜a3/♗b2, "B" = ♗b2/♜a3).

ARVES-10 JT

The Dutch endgame association "Alexander Rueb vereniging voorschaakeindspelstudie" ARVES organizes a formal international **theme tourney** on the occasion of her 10 year anniversary. **Prizes:** 150, 100, and 50

dutch guilders, respectively for the three best studies, and books.

Judge: FIDE-judge Prof. Emilian Dobrescu, Romania.
Reserve judge: Alain Pallier, France. **Tourney director:**

Harold van der Heijden, Michel de Klerkstraat 28, 7425 DG Deventer, The Netherlands.

(harold_van_der_heijden@wxs.nl)

Please submit your original studies to the tourney director before **June 1, 1999**.

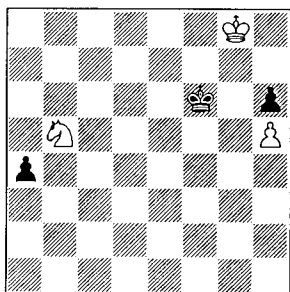
Theme

"Task transfer": A white piece "A" has a certain task. Another white piece "B" takes over this task in order to give piece "A" the possibility to change to another task. The first example

shows an elementary "task transfer" ("A" = ♖b5, "B" = ♘g8). But it is possible to elaborate; e.g. "exchange of tasks", as is shown in the second example ("A" = ♙e8, "B" = ♜f4), or

even reciprocal exchange of tasks as schematically presented in the third example ("A" = ♜a3/♙b2, "B" = ♙b2/♜a3).

Hector - Levitt
Graested 1980

1) White to play (and draw)

1. ♖a3 ♘g5 2. ♗f7 ♜xh5 3. ♜f6 ♘g4 4. ♜e5 h5 5. ♗d4 h4 6. ♖c4 ♜f3 7. ♖e+ ♘g3 8. ♖c4 =.

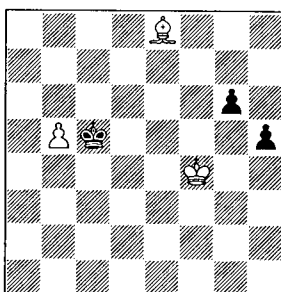
PLEASE REPRINT

PLEASE REPRINT

PLEASE REPRINT

PLEASE REPRINT

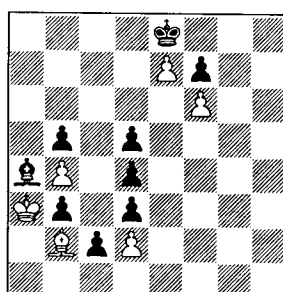
Zubtsjenko - Gudok
1989 (colors reversed)

2) White to play (and win)

1. ♘g5 ♜b6 2. ♙d7 (2. ♙c6? ♜c5 3. ♜f6 h4 4. ♜xg6 h3 =)
2... ♜c5 3. ♙c6 ♜b6 4. ♜f6 ♜c5
5. ♜e6 h4 6. ♙d7 ♜b6 7. ♙d6 h3
8. ♙d5 g5 9. ♜c4 g4 10. ♙d7 +-.

W. Mees
eerste publicatie

3) Wit aan zet wint

1. ♙c1 ♙d7 2. ♜b2 ♜e8 3. ♜a1 ♙d7 4. ♙a3 ♜e8 5. ♜b2 ♙d7
6. ♜c1 ♜e8 7. ♙b2 ♙d7 8. ♙xd4 ♜e8
9. ♙b2 ♙d7 10. ♙a3 ♜e8
11. ♜b2 d4 12. ♜c1 ♙d7
13. ♙b2 ♜e8 14. ♙xd4 ♙d7
15. ♙b2 ♜e8 16. ♙a3 ♙d7
17. ♜b2 c1Q+ 18. ♜xc1 b2+
19. ♜xb2 ♙d1 20. ♜c3 ♙e2
21. ♙d4 ♙f1 22. ♜c5 +-.

Thema en Variaties (2)

door Wouter Mees

Keer op keer wordt *EBUR* volgeschreven. Maar wordt het ook gelezen, een beetje serieus dan? Soms twijfel ik er aan.

Het slot van "Thema en Variaties(1)" was lelijk uit de rails gelopen; maar dat is door niemand opgemerkt, blijkbaar. Althans heeft niemand zich er aan gestoord. Desondanks is correctie toch wel geboden, lijkt mij zo. Welnu dan:

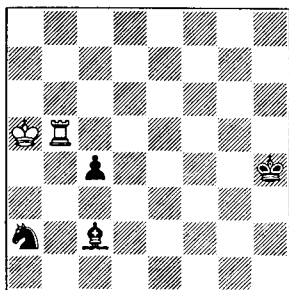
Diagram 5 was tweemaal afgedrukt; de tweede maal met het opschrift dat bij diagram 6 behoort. Het opschrift boven diagram 6 behoort boven een niet afgedrukt diagram 7.

De laatste twee diagrammen hadden er als volgt uit moeten zien:

H.Rinck

3e prijs Československy Sach 1938

(publicatie in '37)

Remise

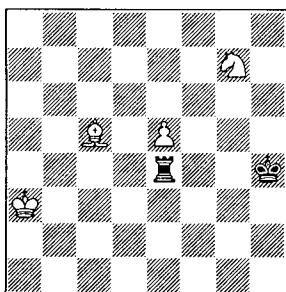
1. ♖c5 c3 2. ♗b5 ♘d3+ 3. ♗a4 c2 4. ♖xc2 ♘xc2+ 5. ♗a3 ♖c3 6. ♗b2 =;

2... ♘d1 3. ♗c4 c2 4. ♗d3 c1 ♖ 5. ♖xc1 ♖xc1+ 6. ♗d2 =; 2... ♘b3 3. ♖xc3 ♖xc3+ 4. ♗b4 =.

De witte Rex Solus (wat een deftige naam!) maakt remise door in vijf stellingen, verdeeld over drie varianten, z♘ en z♖ gelijktijdig aan te vallen.

H.Rinck

De Schaakwereld 1938

Wit wint

Bij de tweede studie, met kleurverwisseling "omdat dat zo hoort", slaagt de w♘ er door scherp spel in, deze gelijktijdige aanval op ♘ en ♖ te vermijden:

1. ♗e7+ (en niet 1.e6? ♗g5 2.e7 ♖xe7 3. ♗xe7 ♗g6 en 4... ♗f7) 1... ♗g4 2.e6 ♗f4 3. ♘h4! (niet 3. ♘f6? ♖xe6 4. ♖xc6 ♗f5 =; of 3. ♘d8? ♗e5 4.e7 ♗d6 5.e8 ♖ ♖xe8 6. ♖xc8 ♗e7 =) 3... ♗g4 4. ♘d8! (nu pas) 4... ♗f4 5.e7, en de z♗ komt te laat.

Het zal duidelijk(?) zijn dat de tweede studie uit de eerste is

ontstaan. Mocht het niet zo duidelijk zijn, draai dan het diagram een halve slag om en verwissel de kleuren. Wij zien dan dat Rinck de configuratie rond de pion één kolom naar het midden toe heeft opgeschoven, en de loper daardoor meer speelruimte heeft verschaft. Opmerkelijk is nu vooral dat de parallelle varianten, die de lijdelijke partij zich had moeten laten welgevalen, hebben plaatsgemaakt voor één doelbewuste hoofdvariant, waarin loper en vijandelijke koning elkaar in slimheid beconcurreren.

Een zelfde geval zien wij bij de studies nr.2 (Grin) en nr.5 (Koroljkov) uit hetzelfde artikel:

Bij Grin (♗b7, ♘a3, pi a7, h5; ♗g7, ♖h1, ♘g8, pi a6) kan zwart in verscheidene varianten niet voorkomen, dat hij zijn toren prijs moet geven om de gepromoveerde a-pion te kunnen pakken. Met remise als resultaat.

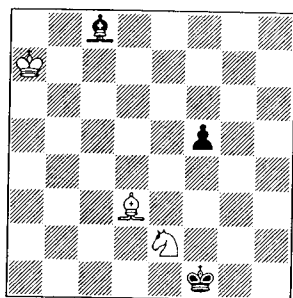
Bij Koroljkov (♗b2, ♖a4, ♘c2, pi e4, h3; ♗f3, ♘c7, pi h2) zijn de rollen omgedraaid: Ook hier is de toren ten dode opgeschreven; maar doelbewust weet hij de vijandelijke koning zo ver weg te lokken dat deze de opmars van de h-pion niet meer kan stuiten.

Opmerkelijk is dat nr.5 vroeger gepubliceerd is dan nr.2; terwijl

men toch zou verwachten dat nr.5 uit nr.2 afgeleid is.

Maar de historie is niet meer te achterhalen. Wel blijkt voor de zoveelste keer dat een studie zelden als geïsoleerde verschijning doch meestal wel in relatie tot andere studies zal ontstaan.

H.Rinck
Las Noticias 1926

Wit wint

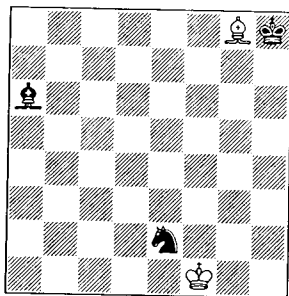
Zijn er andere voorbeelden van het hier toegepaste procédé te bedenken? De lezer was in een vorige rubriek al eens uitgedaagd om van een bekende Rinck een nieuwe studie te maken, met remise of winst voor de looper-partij.

Wit aan zet wint door 1.♖b8 ♙d7 2.♗c7 ♜e8 3.♗d8 ♙f7 4.♗e7 ♜g8 5.♗f8 ♙h7 6.♗g7.

Deze uitdaging is opgepakt door de heer Salentijn. Van een drietal stellingen die hij mij heeft toegezonden laat ik hier de

eerste zien (De beide andere stellingen zijn modificaties met wat meer materiaal doch geen principieel nieuwe gezichtspunten).

G.Salentijn
eerste publicatie

Remise

Bijna hetzelfde als Rinck?

Denk nu niet dat de "eigen bijdrage" van de heer Salentijn te verwaarlozen is. De oplossing luidt: 1.♙f7 ♗g7 2.♜e8 ♗f8 3.♙d7 ♗e7 4.♙g4, en de looper staat veilig.

Vergeleken met de studie van Rinck is -afgezien van de "rituele" kleurverwisseling- het volgende gebeurd:

- 1) Het ♗-♙ trapje loopt in tegengestelde richting;
- 2) De pion is weggehaald;
- 3) De batterij-loper is verplaatst. Wie ziet waarom?

Wel is de oplossing korter dan bij Rinck. Maar de auteur heeft heel juist opgemerkt dat de

aardigheid van het thema ligt in het grote aantal velden, aan de looper ontnomen ("dominatie"). En dat is even groot (namelijk 18) als bij Rinck.

Een bijzonder punt van aandacht is nog dat de oplossing hier zonder duals verloopt. Dat gelukt bij zo'n bewerking-met-kleurverwisseling niet automatisch. De "formule" van een studie luidt immers: "Wit bereikt maar op één manier zijn doel, tegen elke verdediging van zwart". Wil men kleur-, en dus rol-verwisseling van wit en zwart, dan moet dat "elke verdediging" omgezet worden in "maar één manier". Dit als intermezzo.

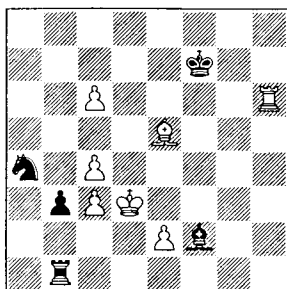
Terug bij de uitdaging! Zelf had ik namelijk -vaag- een ander soort uitwerking voor ogen. Bij Rinck, en ook bij Salentijn, ziet men een jacht van de koning op de looper, die bij Rinck wel en bij Salentijn geen succes heeft. Men zou zich echter ook voor kunnen stellen dat die jacht op zich zelf wel succes heeft, maar toch voor de koning verkeerd afloopt, bijvoorbeeld omdat deze van een belangrijke taak weggelokt blijkt te zijn. Naar analogie dus van "Koroljkov" tegenover "Grin". Moeilijk? Dat zal wel! Maar daar deinken wij toch niet voor terug!?

Classic Cooking (vervolg)

door Harold van der Heijden

E.Dobrescu

1/2e prijs *Shakhmaty v SSSR*
1982

25) Remise

De witte koning is in groot gevaar. Weliswaar heeft wit een niet meer te stoppen vrij-pion, die hij dan ook prompt opspeelt: **1.c7**, maar zwart lijkt een mataanval te hebben: **1...d2+**, en de witte loper moet ook nog veld c3 blijven dekken. Wit lijkt slechts over een paar schaakjes te beschikken: **5.h7+**! Zwart moet natuurlijk geen promotie met schaak toelaten: **5...g6** **6.hg7+** **gh5** **7.hh7+** **hg5** **8.hg7+** en er zit niets anders op dan de toren aan te vallen: **8...gh6** Binnen enkele zetten blijkt waarom wit de koning op dit veld wil hebben. **9.d7!** De toren dekt nu veld d2, en de loper veld c3. Dat brengt zwart op een idee! **9...d4!** Een

Nowotny-interferentie!

Gelukkig heeft wit dankzij het feit dat de zwarte koning op h6 staat nog een schaakje: **10.f4+**! en weer moet zwart met zorg de velden kiezen: **10...gh5** (**10...g6** **11.d6+**) **11.hh7+** **hg6** **12.hh6+** **gh7** **13.hh7+** **hg6** **14.hh6+** **gh7** En nu heeft wit de zwarte koning weer waar hij hem wil hebben: **15.h3!** en de rollen zijn omgedraaid (een fraai staaltje van taakoverdracht/verwisseling); de toren dekt nu veld c3, en de loper veld d2. Echter zwart tovert opnieuw een Nowotny-interferentie uit de mouw: **15...e3!** en dankzij het feit dat de koning op g7 staat, is er nu weer een schaak: **16.e5+** **gf7** **17.hh7+** **hg6** **18.hg7+** **gh6** **19.d7** **dd4** **20.f4+** enz. Een Perpetuum Mobile met herhaalde Nowotny-interferenties en taakwisselingen van toren en loper. Een hele goede studie, die niet voor niets de gedeelde eerste prijs won in een van de belangrijkste toernooien van dat jaar.

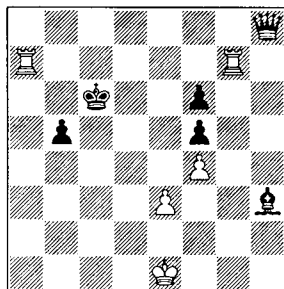
Helaas voor de componist is er een diep verborgen extra mogelijkheid: **11.d5+**! Dat lijkt nogal dom, omdat nu de zwarte koning lijkt te ontsnappen: **11...gh4**

(**11...g6** **12.d6+** **gf7** **13.d7+** **ge6** **14.d6+** enz, of **12...dxd6!**? **13.dxd6** **xc3** **14.c8** **hb2+** **15.c1** **nc2+**

16.d1 **dd2+** **17.e1!** **xd6+** **18.f1**). Wit heeft weliswaar nog een schaakje: **12.g5+**! **g3** maar lijkt nu uitgepraat. Tijd voor een krachtzet! **13.g4+!!** Toen mijn computer dit speelde, geef ik toe, viel ik bijna van mijn stoel. Op het eerste gezicht lijkt deze zet volkomen zinloos. De eerste pointe is echter dat na **13...xh4** **14.d4** het paard opeens gepend staat, en na **13...h2** **14.e1!** de loper nu zowel veld d2 als c3 dekt! Na **14...xc3** heeft wit even tijd voor **15.c8**.

E.Dobrescu

1e eervolle vermelding
Magyar Sakkelet 1986

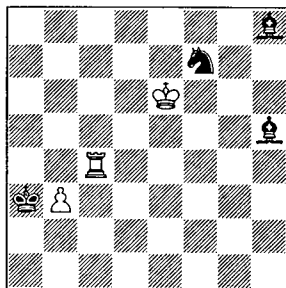
26) Remise

Dit is een wat vermoeiende studie, waarin wit moet proberen te voorkomen dat de zwarte dame uit haar gevangenis op de achtste rij ontsnapt. De kunst is de torens zodanig over de 7e rij te spelen dat een dame-

ontsnapping wordt bestraft met verlies van de loper op h3, zonder dat natuurlijk een van de torens ten prooi valt aan de dame. Een voorbeeld hoe het niet moet: 1.♖ac7+? ♖b6 2.♜b7+ (2.♜h7 ♜b8) 2...♙c5 3.♜bc7+ (3.♜h7 ♜a8 4.♜bc7+ ♖b6) 3...♙b4 4.♜h7 ♜b8 5.♜b7 ♜a8 of 1.♜gc7+? ♖b6 2.♜ab7+ (2.♜h7 ♜b8; 2.♜cb7+ ♙c5 3.♜h7 ♜b8 4.♜ab7 ♜a8 5.♜bc7+ ♖b6 ♙a5 3.♜h7 ♜c8 4.♜bc7 ♜d8 5.♜cd7 ♜e8 6.♜de7 ♜f8 7.♜a7+ (7.♜ef7 ♜b4+) 7...♙b6 8.♜ab7+ ♙c6 9.♜bc7+ ♙d6 10.♜cd7+ ♙e6. Op elke zet is er zo'n moeilijke keuze; ik zal u er niet mee vermoeien. De hoofdvariant: 1.♜h7 ♜g8 2.♜ag7 ♜f8 3.♜c7+ ♖b6 4.♜b7+ ♙a6 5.♜a7+ ♖b6 6.♜ab7+ ♙c6 7.♜bc7+ ♙d6 8.♜cf7! Dit kan nu de koning de weg verspert naar b4. 8...♜a8 9.♜d7+ ♙c6 en nu is de diagonaal a8-h1 gesloten. 10.♜a7 ♜g8 11.♜ag7 enzovoort.

Echter 8...♜d8! biedt uitzicht op a5, zonder dat de torens kunnen ingrijpen. Er zit niets anders op dan toe te tasten: 9.♜xh3 maar dan is de toren op f7 onherroepelijk de klos, bijv: 9...♜a5+ 10.♙d1 ♜a1+ 11.♙c2 ♜a2+.

E.Dobrescu
1e prijs L'Italia Scacchistica
1984

27) Remise

Het principe van deze studie is eenvoudig. Wit moet proberen om twee stukken voor de toren te verkrijgen. Daarentegen is dit wel wat gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als de zwarte stukken 'los breken' dan is het feit beslecht. Het geheel doet veel denken aan de winststudies van Jindrich Fritz (de studie-componist dus) met loshangende zwarte stukken waarvan er uiteindelijk één na een toevalligheid verloren gaat.

Na 1.♜h4 is er niet veel keus 1...♙g6 2.♜g4 ♙e5 Wit, daarentegen, moet heel precies spelen. Zo wordt wit na 3.♜h4? door zwart in de 'verkeerde' hoofdvariant gedwongen: 3...♙g7 4.♜a4+ ♖b2!! en nu moet de witte toren naar a7 (zie variant B, na 4.♜a8?) Dus: 3.♜a4+! En nu heeft zwart op zijn beurt twee mogelijkheden: de pion slaan of laten staan:

A) 3...♙xb3 En nu moet wit kiezen. 4.♜h4? faalt hier (vergelijk variant B) op 4...♙g7

5.♜h3+ ♙c4 6.♜g3 ♙h8 7.♜h3 ♙f7 8.♜g3 ♙h5 en nu kan 9.♜h3 plotsklaps niet wegens 9...♙g4+. In variant B staat de toren op g2 i.p.v. g3 en kan dus wel ♜h2!)

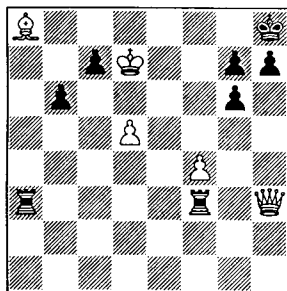
Dus 4.♜a8!! Allereerst maar eens kijken of de loper van h8 kan ontsnappen: 4...♙g7 5.♜a7 ♙h8 6.♜a8 Nee dus, dan de andere loper: 6...♙f7+ 7.♙f5 ♙g6 8.♜a7 ♙e8 9.♜a8 ♙f7 10.♜a7 ♙e5 11.♜a8 Ook niet. Nu de zwarte loper op f7 staat, kan misschien toch de loper van h8 ontsnappen? 11...♙g7 12.♜a7 (dreigt ♜xf7) 12...♙h8 13.♜a8 positionele remise.

B) 3...♖b2 Nu moet het geheel anders, maar toch van hetzelfde! Want 4.♜a8? faalt nu op 4...♙f7+ 5.♙f5 ♙g6 6.♜a7 ♙e8 7.♜a8 en nu heeft zwart de mogelijkheid 7...♙c6! en na 8.♜b8 (in variant A is dit met schaak, en kan wit daarna dus het paard op g6 slaan) volgt een moeizame winst: 8...♙h4+ 9.♙g4 ♙f6 10.♜b6 (10.♜f8 ♙d7+ 11.♙h5 ♙e7 12.♜f2+ ♖c3 13.♜e2 ♙d8) 10...♙d7+ 11.♙h5 ♙e7 12.♜b7 ♙e8+ 13.♙g4 ♙g6 14.♙f5 ♙h4 15.♜b8 ♙f7 16.♜b7 ♙e7+ 17.♙g4 ♙f6). Nu kan echter wel 4.♜h4!! ♙g7 5.♜h2+! ♙xb3 6.♜g2 ♙h8 7.♜h2 ♙f7+ 8.♙f5 ♙g6+ 9.♙e6 ♙f7 10.♜g2 ♙h5 11.♜h2 ♙g6 12.♜g2 ♙e5 13.♜h2 ♙g7 14.♜g2 ♙f7+ 15.♙f5 ♙h8 16.♜h2 met positionele remise.

Wit heeft echter eenvoudiger: 1.♜c7! ♙e5 (enige zet) 2.♜h7 en nu staan er twee stukken aangevallen, dus 2...♙g4+

3.♖e7 waarna zwart opnieuw slechts één mogelijkheid heeft: 3...♙g6+ 4.♚f7 Om niet in herhalingen te vervallen, kan zwart nog proberen het paard te dekken: 4...♙f5, maar na het subtiële 5.♜h6 ♙e5+ 6.♙g8 ♙g6 7.♚f7 met herhaling van zetten. In tegenstelling tot in de bedoelde oplossing vervult de witte koning hier een belangrijke rol!

E.Dobrescu
2e prijs Szachy 1984

28) Wit wint

Dit is de tegenpool van studie 26. Met een hele fraaie dubbele horizontale systematische manoeuvre weet de dame de zwarte torens in de luren te leggen. Het concept is weer duidelijk: de zwarte torens moeten de dame blijven aanvallen, omdat anders wit de gelegenheid heeft de loper in veiligheid te brengen.

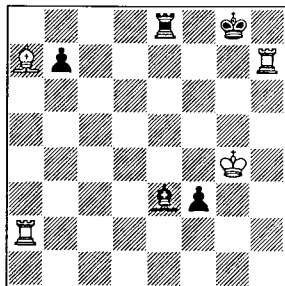
1.♙g4 ♜g3 Als de witte pion op f4, en de zwarte van c7 er niet waren, dan speelde wit hier eenvoudig 2.♙f4 gevolgd door schaak op b8 of f8. 2.♙h4 g5 3.fxg5 Zo, die eerste lastpost is weg. 3...♜h3 4.♙g4 ♜hg3

5.♙f4 ♜gf3 6.♙e4 ♜fe3 7.♙d4 ♜ed3 8.♙c4 ♜dc3 9.♙b4 Omdat er nu schaak op f8 dreigt, is zwart gedwongen tot het opspelen van die vervelende c-pion: 9...c5 En nu dus terug! 10.♙b2 ♜cb3 11.♙c2 ♜c3 12.♙d2 ♜d3 13.♙e2 ♜e3 14.♙f2 ♜f3 15.♙g2 ♜g3 16.♙h2 en op 16...♜h3 volgt nu eindelijk 17.♙b8+. Kristalhelder.

Maar op de zesde zet heeft zwart een weerlegging: 6...♜f7+! 7.♙e6 (na 7.♙e8 ♜ff3 moet wit weer 8.♙d7 spelen) 7...♜ff3 Omdat 8.♙d7 ♜f7+ tot herhaling van zetten leidt, waagt wit ten koste van de dame nog een winstpoging met 8.d6! ♜ae3 9.dxc7 ♜xe4+ 10.♙xe4 ♜c3 11.♙d7 ♜xc7+ 12.♙xc7 Maar ondanks het extra stuk, is het gezien het gedecimeerde aantal witte pionnen nog net remise. Zwart moet nog wel even oppassen: 12...g6? 13.♙xg6 hxg6 14.♙xb6 en wint. Het eenvoudigste is het subtiële 12...h6! remise.

Ook een eerste prijswinnaar uit ons eigen toernooi moest eraan geloven:

E.Dobrescu
1e prijs Schakend Nederland
1987

29) Wit wint

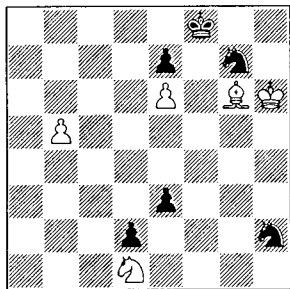
Na de inleiding 1.♜h1 ♜a8 2.♙xf3 ♙xa7 3.♜g2+ ♙f7 4.♜a1 is zwart in een lelijke penning verzeild geraakt. Wit dreigt natuurlijk te verdubbelen op de a-lijn. Met 4...♙e6 dreigt zwart met torenschaak de penning op te heffen. Wit verschuilt zich daarom achter de zwarte koning. 5.♙e4 ♙f6 Nu voert wit een grote wisseltruc uit (taakverwisseling!) 6.♜f1+ ♙e6 7.♜a2 met als resultaat dat de zwarte koning nu één lijn verder is afgesneden van de koningsvleugel. 7...♙d6 8.♙d3 ♙e5 En, zoals u al vermoedde gaan we weer wisselen: 9.♜e2+ ♙d6 10.♜a1 ♙c7 Nu kan een verdere oprijving niet zonder meer (11.♙c4? ♜c8! 12.♜xa7 ♙b6+), maar zwart heeft een ruimteprobleem: 11.♜c2+ ♙b8 12.♜ca2 en de verdubbeling is eindelijk gelukt. Zwart komt in tempodwang: 12...b5 13.♙c3 ♙b7 14.♙b4

Maar het ruimteprobleem is zo nijpend dat op de 12e zet er zelfs

twee andere mogelijkheden zijn. Allereerst de no-nonsense methode: **12.♖a1!** en zwart verliest materiaal: **12...b6** **13.♙c8+** ♖b7 **14.♙1c7+**; **12...b5** **13.♙c8+** ♖b7 **14.♙1c7+** ♖b6 **15.♙xa8** ♖xc7 **16.♙xa7+**; **12...♙b6** **13.♙c8+** ♖a7 **14.♙a1+**.

Subtieler is **12.♙b1!** met volledige dominatie van de zwarte loper! Dus **12...b6** (**12...b5** **13.♙xb5+**) **13.♙b1!** ♖b7 (**13...b5** **14.♙c8+**) **14.♙c7+** ♖a6 **15.♙a1+** en nu kan de zwarte koning niet naar b6!

E.Dobrescu
1e eervolle vermelding
Herbstman MT 1984

30) Remise

Na de inleiding **1.b6** ♖g4+ **2.♖h7** ♖f6+ **3.♖h8** e2 **4.b7** exd1♙ **5.b8♙+** ♖ge8 moet wit het dreigende schaak op h1 pareren. Dat gaat alleen goed met **6.♙h2** ♖h5! Dit offer mag wit niet accepteren vanwege dame-schaak op a1, en ook **7.♙e5?** is vanwege **7...♙g4** uit den boze. Dus: **7.♙f2+** ♖ef6 en nu dreigt zwart opnieuw ♙a1. Niet **8.♙d4?** ♖g7 **9.♙d8+**

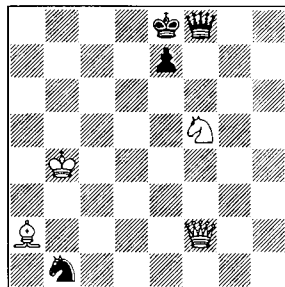
♖ge8 en wit is uitgepraat omdat h2 onbereikbaar is, maar **8.Da7!!** ♖g7 **9.♙b8+** ♖ge8 Grappig genoeg zijn de zwarte paarden nu van plaats geruild! Dat resulteert wel in dezelfde stelling als na de 5e zet. Dus **10.♙h2!** ♖h5 **11.♙f2+** etcetera.

Om te beginnen is er een probleem in de inleiding: **3.♖h6!** e2 (**3...♖xe6** **4.b7** ♖d7 **5.♖xe3** ♖ec5 **6.♖c2** ♖xb7 **7.♖c4** =) **4.b7** exd1♙ **5.b8♙+** ♖ge8 En nu kan natuurlijk niet **6.Dh2?** vanwege **6...♖g4+**, maar heeft wit een nieuwe mogelijkheid **6.♖xe8!** ♖xe8 **7.♙f4+** ♖f6 **8.♙b8+** met remise. U zult zich afvragen waarom dat niet in de bedoelde oplossing kan, dus na **3.♖h8** e2 **4.b7** exd1♙ **5.b8♙+** ♖ge8 **6.♖xe8?** Ondanks dat wit een aftrekschaak dreigt, kan zwart dat beter! **6...♙a1!!** en het witte aftrekschaak wordt beantwoord door het met schaak tussenplaatsen van het paard op e8, gevolgd door mat op g7.

Veel spectaculairder is echter de weerlegging die ik vond in de hoofdvariant. In plaats van **5...♖ge8**, speelt zwart **5...♖fe8** **6.♙f4+** ♖f5 **7.♙xf5+** ♖f6 **8.♙h3** en nu gaf de componist **8...♖h5(??)** **9.♙f5+** ♖f6 **10.♙h3**. Wit wint hier zelfs met **9.♙c3!!** ♙c1 **10.♙f3+**! ♖f6 **11.♙a8+** en mat: Maar zwart heeft veel, veel beter: **8...♖g4!!** Dit dekt veld h6, en dreigt Da1+. De enige zet is **9.♙c3**, maar nu slaat zwart met een heus dameoffer toe: **9...♙h1+**

10.♙h7 ♙xh7+! **11.♖xh7** ♖f6+ en zwart krijgt tijd voor **12...d1♙**.

E.Dobrescu
Suomen Shakki 1983

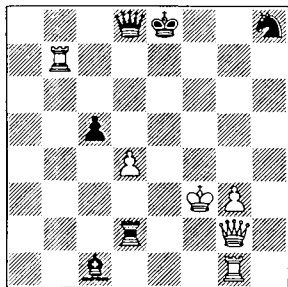

31) Wit wint

In deze analytische studie is het principe: pion e7 winnen, dames ruilen en het eindspel ♙+♖ tegen ♖ winnen. Ik geef alleen de hoofdvariant: **1.♙c5** e6 **2.♖d6+** ♖d7 **3.♙b5+!** ♖c7 **4.♙c4+** ♖d7 **5.♙xe6+** zo, nu nog de dames ruilen: **5...♖c7** **6.♙c4+** ♖d7 **7.♙b5+** ♖c7 **8.♙c5+** ♖d7 **9.♙f5+!** ♙xf5 **10.♖xf5** en dit wint, zoals ook de CD-ROM bevestigt: **10...♖d2** **11.♖d5** ♖f1 **12.♖c5** ♖h2 **13.♖e3** ♖e7 **14.♖d4** ♖f6 **15.♖e4** ♖g5 **16.♖e6**

Een mooie blokkade-zet is echter **1.♖e6!** Zwart heeft maar twee zetten: **1...♙h8** faalt fraai op **2.♖d6+** exd6 (**2...♖d8** **3.♖f7+**) **3.♙f7+** ♖d8 **4.♙d7** mat! en ook niet te versmaden is **1...♙f6** **2.♙c2!** dreigt mat op c8, **2...♙xe6** **3.♖g7+**.

E.Dobrescu V.Nestorescu
3e prijs Shakhmaty v SSSR
 1986

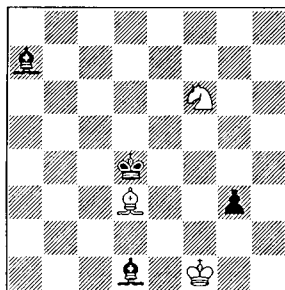
32) Remise

Na een moeilijke inleiding, die ik verder laat voor wat het is: 1. ♖e1+ ♜f8 2. ♜f1 ♜f6+ 3. ♜g4 ♜f2 4. ♜e8+ ♜xe8 5. ♜b5+ ♜f8 6. ♜xc5+ ♜g8 7. ♜c8+ ♜f8 Zijn we in de kritieke stelling aangeland. Wit staat twee stukken achter, maar heeft het geluk dat de loper op c1 ongedekt staat. Tijd om die te slaan is er echter niet, vanwege ♜f3+. Nee, wit moet de penning vasthouden en: 8. ♜b8! Want dit dreigt 9. ♜e6+ en 10. ♜c8. 8... ♜g7 9. ♜c7+ ♜f7 en nu hetzelfde, maar dan een rij lager: 10. ♜b7 ♜g6 11. ♜c6+ ♜f6 en nog een rij: 12. ♜b6 ♜g7 13. ♜c7+ ♜f7 14. ♜b7 ♜g8 15. ♜c8+ ♜f8 16. ♜b8 positionele remise.

Opmerkelijk genoeg heeft de componist en iedereen die er tot nu toe verder naar keek, overzien dat ook 8. ♜c7! kan. Er dreigt immers opnieuw 9. ♜c6+ en 10. ♜c8. Zou dat misschien komen omdat het feit dat de dame op c7 staat, de

mogelijkheid (van een zet later!) ♜c6-c8 niet overwogen werd? Omdat de koning niet naar g7 kan, is het nu natuurlijk meteen remise.

E.Dobrescu
1e prijs Bulletin Problemistic
 1988-89

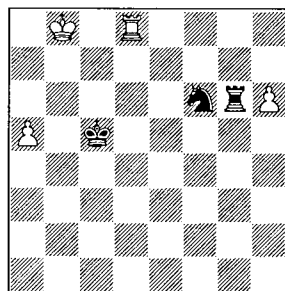

33) Remise

In deze stelling moet wit de grootste moeite doen om te voorkomen dat hij zijn loper verliest. U weet dat het eindspel 2. ♜-♜ in 'normale' gevallen gewonnen is. Na 1. ♜e4 ♜e5 kan gelukkig 2. ♜g2, omdat 2. ♜-♜ wel remise is. Zwart dekt zijn kostbare pion: 2... ♜f2 3. ♜d5 Met een gelukje kan wit zijn stuk redden! 3... ♜h5 4. ♜c3 en moet nu snel dat ding weer dekken. 4... ♜d4 5. ♜d5 Via deze symmetrische toevalligheid is dit nu net weer mogelijk. 5... ♜d1 6. ♜f6 ♜e5 7. ♜d5 Zwart gooit het nu over een andere boeg: 7... ♜b3 8. ♜c3 ♜d4 maar nu kan weer 9. ♜b1! ♜a2 en uiteindelijk snel ook nog de koning te hulp: 10. ♜f3 ♜e1 11. ♜a3 en de ultieme poging 11...g2 is nog net te pareren middels 12. ♜c2+

Middels een subliem offer: 3. ♜c2! Stelt wit echter meteen orde op zaken. Als zwart weigert: 3... ♜e2 Dan is zwart gewoon zijn pion kwijt: 4. ♜e4! Bij aanname van het offer 3... ♜xc2 is het logische vervolg 4. ♜g4+ ♜f4 5. ♜xf2 met remise.

E.Dobrescu
1e eervolle vermelding
Revista de Romana de Sah
 1968

34) Wit wint

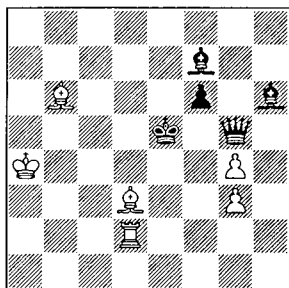
Dit is een ingewikkelde analytische studie, waarin opnieuw iets met de inleiding mis is.

De bedoelde oplossing is: 1. a6 ♜d7+ 2. ♜xd7 ♜b6+ 3. ♜c8!! ♜xa6 4. h7 ♜a8+ 5. ♜c7!! ♜h6 6. ♜g7! ♜d5 7. ♜d7 ♜e5 8. ♜e7 ♜f5 9. ♜f7 ♜a8 10. ♜g1 ♜a7+ 11. ♜g8 ♜a8+ 12. ♜g7 ♜a7+ 13. ♜h6 ♜a6+ 14. ♜h5 ♜a2 15. ♜f1+ ♜e6 16. ♜f6+ ♜e7 17. ♜h6

Voor wie het nog kan volgen, is hier de bijzonder fraaie weerlegging: 1... ♜e8!! De pointe van deze onwaarschijnlijke zet is dat 2. a7

♞b6+ 3. ♜c7! verhindert wordt. Wit kan niet meteen slaan, want na 2. ♞xe8 ♞b6+ 3. ♞a7 ♞xh6 is de CD-ROM akkoord met de conclusie: remise. Maar na 2. ♞c8+ ♜b5 moet zwart al iets meer oppassen: 3. ♞xe8 ♞b6+ 4. ♜c7 ♞c6+! 5. ♜d7 ♞xh6 en weer remise. Wit speelt 3. a7 ♞b6+ 4. ♜a8 ♞xh6 5. ♞xe8 en wie ziet nu de enige remise-zet? 5... ♜a6!!

E.Dobrescu
1e prijs Bertin MT 1991

35) Remise

Opnieuw wil ik u niet al te veel lastig vallen met de vele zijvarianten in deze studie. Trouwens, om misverstanden te vermijden; ik vind het zeer te waarderen dat een componist (en de originele bron!) zijn studies afdoende annoteert. Bovendien laat ik mij voor mijn database niet afschrikken door studies waarbij vele varianten moeten worden ingevoerd. In de afgelopen 10 jaar heb ik enkele miljoenen zetten 'ingemuist' (vermoedelijk een wereld-record). Muizen blijken daar trouwens slecht tegen te kunnen. Ik heb er nu 3 echt

versleten! Met name de studies van ons aller Julien Vandiest bleken echte 'mouse-killers'!

Als een roofdier dat om zijn prooi cirkelt, probeert de zwarte koning vat te krijgen op de witte stukken, maar het lukt niet: 1. ♜c7+ ♜d4 2. ♜f4 ♞g7 3. ♜e2+ ♜c3 4. ♞d3+ ♜c4 5. ♞d2+ ♜c5 6. ♞c2+ ♜d4 7. ♞d2+ ♜e4 8. ♜d3+ ♜f3 9. ♜e2+ ♜f2 10. ♜d3+ ♜e1 11. ♞e2+ ♜f1 12. ♞d2+ ♜g1 13. ♞d1+ ♜g2 14. ♞d2+ ♜f3 15. ♜e2+ ♜e4 16. ♜d3+ ♜d4 17. ♜e2+

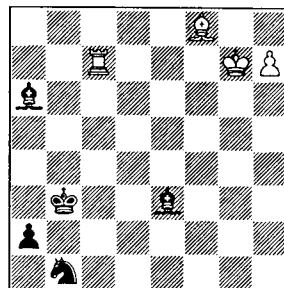
Allereerst is er een wat banale dual aan het begin van de oplossing: 5. ♞xh6! ♞xh6 6. ♞d7+ ♜c5 7. ♞c7+! ♜b6 8. ♞xf7 ♞g6 9. ♜c4 ♞xg4 10. ♜b4 en dit moet toch te houden zijn voor wit.

Maar verderop vond ik nog een witte zet die onmiddellijk de remise afdwingt: 10. g5!! Zwart moet natuurlijk nemen, anders verliest hij loper. Maar op zowel 10... ♜xg5 als 10... fxg5 volgt keurig 11. ♜g4+! (om ook h3 te dekken), gevolgd door een wig toren-schaak op d1 en d2.

Deze serie wil ik graag afsluiten met Emilian Dobrescu hartelijk te danken, natuurlijk allereerst voor zijn prachtige studies, maar ook voor zijn sportieve opstelling m.b.t. deze artikelserie. Een waardig besluit lijkt mij de volgende studie, waarin ik ook meende iets gevonden te hebben, maar wat bij nader onderzoek een nieuwe waardevolle variant opleverde,

die op zichzelf al bijna een studie is:

E.Dobrescu
1e eervolle vermelding
Magyar Sakkelet 1984

36) Remise

1. ♜g8 ♜d4 2. ♜g7 ♜xg7 3. ♞xg7 ♜c4+ 4. ♜h8 Wit is in ernstig gevaar; de zwarte pion lijkt niet te stoppen, terwijl de witte niet naar voren te krijgen is. Gelukkig is de directe promotie tot dame even voorkomen, vanwege pat. 4... ♜d5 5. ♞g3+ Zwart probeert het nu eers langs de onderkant: 5... ♜c2 6. ♞g7 Maar nu dreigt wit ♞a7 met remise 6... ♜b3 Nu kan zwart na 7. ♞a7? het paard op a3 tussenplaatsen. 7. ♞g3+ Dan maar de andere kant op: 7... ♜b4 8. ♞g4+ ♜b5 9. ♞g7 Dreigt opnieuw ♞a7 9... ♜a3 10. ♞g1 ♜b1 11. ♞g7 ♜b6 De zwarte koning verhindert nu eigenhandig ♞a7 , maar staat dan weer bloot aan een schaakje: 12. ♞g6+ ♜b5 13. ♞g7 ♜b4 14. ♞g4+ remise.

Op de tweede zet heeft zwart echter een venijnige mogelijkheid: 2... ♜c4+! Op

3.♖h8? a1♗ is er natuurlijk geen pat, en 3.♖f8? ♔xg7+ 4.♚xg7 a1♗ 5.h8♗ ♗a8+ kan natuurlijk ook niet. Wit moet dus flink toetasten: 3.♚xc4!! Alhoewel dit nogal kansloos lijkt wegens: 3...♔xg7 4.♖xg7 a1♗+ Zeker als bij nadere analyse blijkt dat wit niet kan

voorkomen dat de zwarte dame op g6 komt, bijv: 5.♖g8 ♗a8+ 6.♖g7 ♗b7+ 7.♖g8 ♗d5+ 8.♖g7 ♗g5+ 9.♖f7 ♗h6! 10.♖g8 ♗g6+ 11.♖h8 Maar hoe moet zwart nu verder? 11...♗f7!? en hoewel wit zich misschien nog een zet als 12.♚c8 kan permiteren, is het

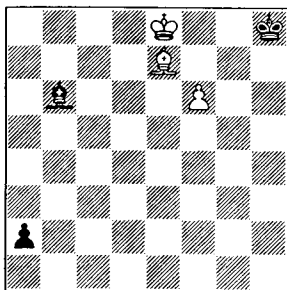
verstandig om de dolle torensituatie meteen uit te buiten. Wit moet wel voorkomen dat de zwarte koning de 4e rij overkomt. Dus 12.♚b4+! ♖c3 13.♚c4+! ♖d3 14.♚d4+ ♖e3 15.♚e4+ ♖f3 16.♚f4+! ♗xf4 17.♖g7 remise.

The Rinck Kubbel match (part 6)

by Alain Pallier

The 1934 *Ceskoslovensky Sach* toumey was an important competition (for more details on it, see The study that defeated the rest of the world in *EBUR* 1996/4). Rinck and Kubbel were again close to each other.

H.Rinck *Ceskoslovensky Sach* 1934 4th Prize

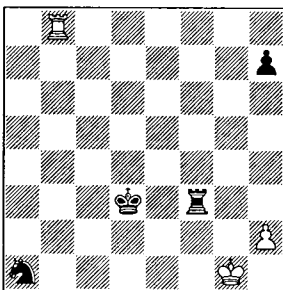

1) Win

1.f7 a1♗ 2.f8♗+ ♖h7
3.♗f5+♖g7 4.♔f8+ ♖g8
5.♗g4+ ♖h7 6.♗e4+ ♖h8
7.♗h4+ ♖g8 8.♗g3+ ♖h7!
9.♗d3+ ♖g8 10.♗b3+ ♖h7
11.♗c2+ ♖h8 12.♗h2+ ♖g8
13.♗g2+ ♖h7(8) 14.♖f7! +-. .

From g2, the white Queen has both the a2 and f1 squares under control: if 14...♗a7+ 15.♔e7 and mate next move.

L.Kubbel *Ceskoslovensky Sach* 1934 5th Prize

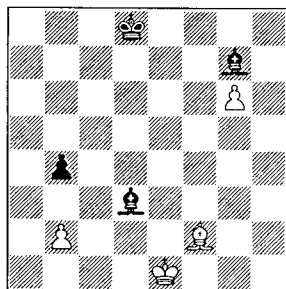
2) Draw

1.♚b7 h6 (1...♚h3 2.♚b1 ♖-
3.♚b3+) 2.♚b6 h5 3.♚b5 h4
4.♚b4 (4.♖g2? ♚f4 5.♖h3 ♖c2
6.♚h5 ♖e3! 7.♚xh4 ♚f3 mate)
4...h3 5.♚b1! ♖c2 6.♚b3+
♖e2(4) 7.♚xf3 ♖xf3 8.Kh(f1)
=.

Most of sources (*Leonid Kubbel* by Y.Vladimirov and Y.Fokin, Moskva 1984 and *Leonid Kubbel's Chess Endgame Studies*, Cambridge 1984, by T.Witworth following Kubbel's 1938 own collection) indicate that this study shared the fifth prize with two other Kubbel studies. The award (*Ceskoslovensky Sach* 1/1935) doesn't mention that: so we must conclude that Kubbel misunderstood something.

Here are these two studies:

L.Kubbel *Ceskoslovensky Sach* 1934

3) Draw

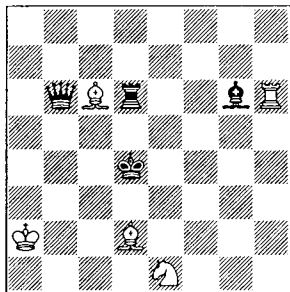
1.♔b6+! (1.♖d2? ♔xg6
2.♔b6+ ♖d7 3.♔a5 ♔h6+ -+;
1.♔c5? b3 2.♖d2 ♔xg6 3.♖c1
♔h6+ -+) 1...♖d7 2.♔a5! b3
(2...♔f8 3.g7! =) 3.♖d2! ♔xg6
4.♖c1 ♔h6+ 5.♔d2

The difference with the try 1.♖d2? is that White can interpose his bishop. Now, as explains T.Whitworth, "if [White] avoids the exchange, the white bishop will remain on the c1-h6 diagonal and Black will ... be unable to make progress, even after bringing his king to e2 or d3."

The second is a masterpiece, one of my favourite aristocratic studies:

L.Kubbel

Ceskoslovensky Sach 1934

4) Draw

1.♔f3+ ♖d3! (1...♖c5 2.♔e3+;
1...♖c4 2.♔h4+) 2.♔e5+ ♖e2!
(2...♖e2 3.♔h2+ ♖f1 4.♔h1+;
2...♖d4 3.♔e3+! ♖xe3 4.♔c4+)
3.♔a4+ ♖xd2 4.♔c4+ ♖c3!
5.♔xb6 Till now, the initiative was for White, but now it is Black to move. 5...♔f7+
6.♔d5+!! (6.♖a3? ♔xh6 7.♔d7
♔h1; 6.♖b1? ♔xh6 7.♔d7

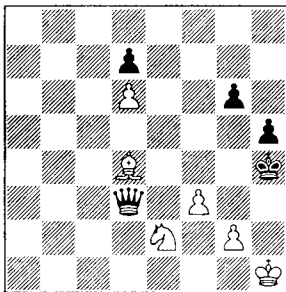
♔h1+ and Black mates)
6...♔xd5+ 7.♔b3! ♔xb3+
(7...♔xh6 8.♔xd5 draw) 8.♖a3
♔e6 (8...♔xh6 stalemate)
9.♖a4! (9.♔h4? ♔d7 with a quick mate) 9...♔a6+ 10.♖b5
♔c4+ 11.♖c5 ♔xh6 stalemate,
or 9...♔d7+ 10.♖a5 ♔xh6 stalemate.

The 1934-5 tourney run by Chéron for the swiss newspaper *La Patrie Suisse* was a thematic tourney: a position of zugzwang had to be reached in the main line, with a maximum of 12 men. Rinck succeeded in creating a fine position of zugzwang from a famous study by Cordes (*Rigaer Tageblatt* 1895, 2nd Prize)

H.Rinck

La Patrie Suisse 1934-35

1st Prize

5) Win

Harrie Grondijs, in *NeverEnding* comments the initial setting as follows: "By shifting the pawn from h3 to f3 Rinck realises the Cordes-theme with a repetitive Zugzwang".
1.♔f6+ g5 2.♖h2 ♖xe2
Chéron, in his column in the

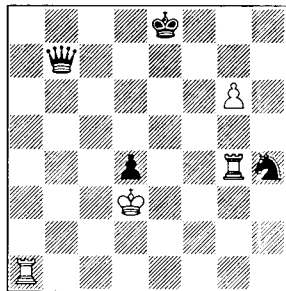
french newspaper *Le Temps*, remarked that White had to avoid a stalemate trap on 2...♖xf3 3.♔xg5+!! (3.gxf3?? stalemate) 3...♖xg5 4.gxf3 +-. In the other variation 2...♖d6+ 3.g3+ ♖xg3+ 4.♔xg3, White wins thanks to black pawn d7. 3.♔c3!! And not 3.♔d4? ♖e1! -+. "The first Zugzwang forces Black's queen to release its grip on e5" (Grondijs). 3...♖f2 4.♔e5!! Now "the queen must release the guard of g3 or the pin of the pawn on g2" (Grondijs). Chéron observed that, if White was to move now, Black would win. 5.♔c3 ♖g3+ 6.♖g1 ♖xd6 7.♔e1+ ♖g3! and again Black wins thanks to pawn d7. 4...♖e1 5.g3+ ♖xg3+ 6.♔xg3 mate.

Kubbel entered three studies, all three rewarded.

L.Kubbel

la Patrie Suisse 1934-5

2nd Prize

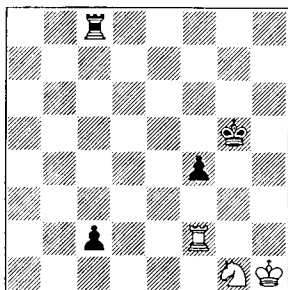

6) Win

1.♔e1+ ♖f8! 2.g7+ ♖xg7
3.♔f4+ ♔f5! The aim of this sacrifice is explained as follows by T.Whitworth in *Leonid Kubbel's Chess Endgame*

Studies: "By this sacrifice Black draws the rook forward to the fifth rank so that when subsequently his king stands on g6 he will be secure from a check on the g-file." Otherwise, White wins quickly: 3...♔g8 4.♚e8+ ♔h7 5.♚xh4+ ♔g6 6.♚g4+ or 3...♚f7+ 4.♚ef1 ♚xf4 5.♚xf4+ and 6.♚xh4. 4.♚xf5+ ♔g8 5.♚e8+ ♔h7 6.♚h5+ ♔g6 7.♚eh8! Zugzwang 7...♚f6 (♚f7-a7) 8.♚8h6+ ♔- 9.♚h7(+) +-.

L.Kubbel
La Patrie Suisse 1945-5
3rd Prize

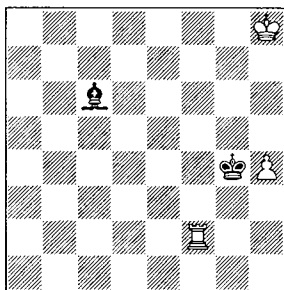

7) Draw

1.♚e2! (1.♚g2+? ♚f5 2.♚e2 ♚e4 3.♚c1 f3 4.♚f2 ♚e3 5.♚g1 ♚g8+ 6.♚f1 ♚h8 7.♚g1 ♚h1+! and Black wins) 1...♚e8! (1...f3 2.♚xf3 ♚e8 3.♚c1 ♚e1+ 4.♚g2 ♚xc1 5.♚c3 =; 1...♚c4 2.♚g2

♚g4 3.♚f1 ♚e4 4.♚xf4 ♚xf4 5.♚c1 ♚c4 6.♚f2 =) 2.♚c1 ♚e1+ 3.♚g2 ♚xc1 4.♚f3! This is the position of zugzwang. Timothy Whitworth remarks that in this position, WTM, White is lost: 5.♚g2+ ♚f6! 6.♚f2 ♚e5 7.♚e2+ ♚d4 +-) 4...♚f5 (4...♚f6 5.♚xf4 ♚g6 6.♚g2+ ♚f6 7.♚f2 (White's king hides from check to hinder promotion) and if 7...♚e6 8.♚e2+ ♚d5 9.♚e3 ♚c4 10.♚d2 =; 4...♚g6 5.♚xf4 ♚f6 6.♚e3+ ♚g5 7.♚d3! (but not 7.♚d2? remarks Lamare because of 7...♚a1!) 5.♚xc2! ♚xc2 stalemate.

L.Kubbel
la Patrie Suisse 1934-5
honourable mention

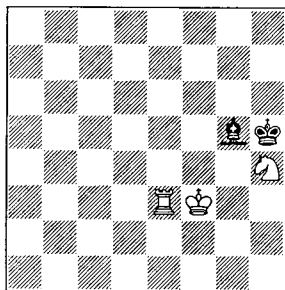
8) Win

1.♚f6! (1.♚h2? ♚f3 followed by 2...♚g3; 1.♚c2? ♚f3 2.♚c4+

♚h5 3.♚g7 ♚g4 and 4...♚xg4, or 2.♚c3 ♚e2 3.♚c2 ♚f3 4.♚f2 ♚d1 5.♚h2 ♚g3 6.♚h1 ♚f3 and the white rook is dominated) 1...♚e8 2.♚h6! ♚h5 3.♚g7 ♚xh4 4.♚f6 ♚g4 5.♚h8! (5.♚h7? ♚e8 =) 5...♚h4 6.♚f5 +-.

This idea has been reworked later in order to obtain a position of reciprocal zugzwang:

B.Hägquist
Tidskrift för Schack 1945

9) Win

1.♚e2! ♚xh4 2.♚h2 ♚g5 3.♚h1! (btm) 3...♚h5 4.♚f4 +-; Try: 1.♚e1? ♚xh4 2.♚h1 ♚g5 (wtm) =.

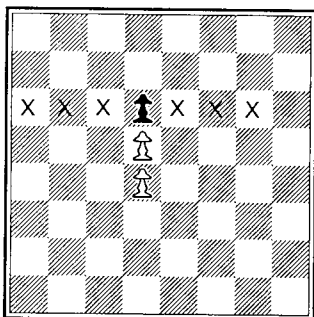
For a further development, see P.Perkonja, *Kansan Uutiset* 1961 in EG 20 (#110-0).

Een extra zetje (deel 2)

door Hans Buijs en Rolf Hendriks

Wat later dan de bedoeling was gaan we verder met deel 2 van ons stuk over het effect van extra tempo in stellingen met toegevoegde velden. Het eerste deel verscheen in *EBUR* nr. 1 van 1997.

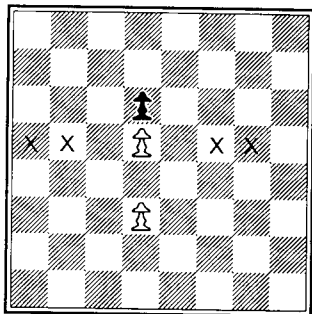
We beginnen met stellingen waarin wit een extra tempo heeft. Dit is in feite het eenvoudigste geval: het extra tempo geeft wit een extra kans op succes, en zwart moet daar rekening mee houden.

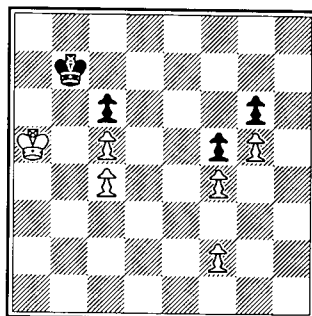
In deze simpele stelling wint wit, als zijn koning op een van de aangekruiste velden komt. In dat geval is ♖xd6 immers onvermijdelijk, en de d-pion promoveert. Zoals we allen weten is de pion op d4 daarvoor niet nodig, maar die staat er vanwege het verband met de tweede stelling:

Als de witte koning nu op f5 staat, en de zwarte op f7, wint wit door d4! te spelen. Zolang de pion nog op d3 staat, hoeft de witte koning dus niet helemaal naar de zesde rij, maar het is al voldoende als hij op a5, b5, f5 of g5 komt. Zwart zal zijn verdediging daaraan moeten aanpassen. Het extra tempo van wit leidt er dus toe,

dat de zwarte koning zich verder van huis moet wagen om de witte tegen te houden.

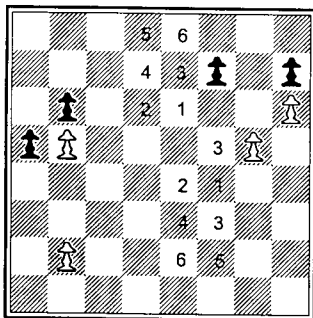
Nog een voorbeeld met wat meer pionnen:

Na de tempozet corresponderen a5:a7/b7 en e5:e7. Als wit in de stelling van het diagram 1.f3 speelt, maakt zwart remise met 1...♖a7!, want hij is net op tijd op e7 als de witte koning omloopt naar e5. Met de pion op f2 corresponderen a5:b7 en d4:e6. In de diagramstelling verliest zwart aan zet, want na 1...♖a7 kan hij 2.♖e5 wel beantwoorden met 2...♖e7, maar dan wint wit alsnog met 3.f3! Met een tegenaanval

schiet zwart evenmin iets op: 1...♖a7
2.♖b4 ♖a6 3.♖a4 ♖b7 4.♖b3 ♖a6
5.♖b4 ♖b7 6.♖c3 ♖a6 7.♖d4 ♖a5
8.♖e5 ♖b4 9.♖d6 en wint.

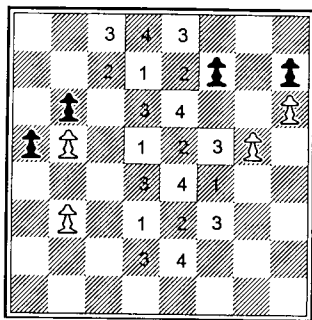
Veel intrigerender zijn de stellingen waarin sprake is van een wisseltempo: zowel wit als zwart heeft een extra tempo, maar als een van beiden die zet uitvoert, is de ander hem kwijt. Deze situatie is uitvoerig onderzocht door Bähr (1936). Uit zijn boek komt dan ook het volgende voorbeeld:

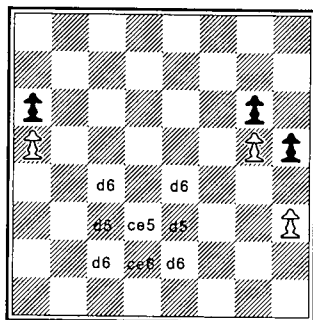
De strijd gaat om c6-d6 en g7. Als de witte koning naar d5 gaat, moet de zwarte al op d7 staan; als de witte koning naar e5 gaat, moet de zwarte al op e7 staan. Als de witte koning op e4 staat, dreigt er ♖d5 en ♖e5, dus moet de zwarte op d7 en e7 tegelijk staan... of beide dreigingen onschadelijk maken door op de zesde rij te gaan staan. De plaats hangt af van de situatie na b2-b3:

(zie diagram volgende kolom)

z♖e6 blijkt te falen op het wisseltempo, dus op w♖e4 moet z♖d6 volgen, want dan is b3 ♖e6 voldoende voor remise. De witte koning kan naar f5, maar ook dan anticipeert zwart met z♖e7: nu verhindert de zwarte koning dat de witte op f6 komt, terwijl op w♖e5 eenvoudig ...a4 volgt. Ook hier geldt dus, dat het wisseltempo zwart ertoe dwingt, wit een stap voor te

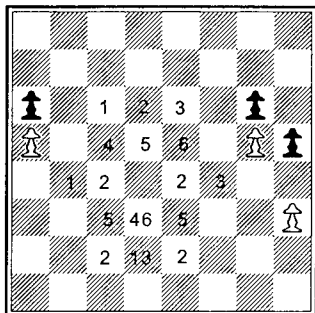
blijven, maar de marge is wat groter dan bij een tempozet van wit alleen. Merk op, dat het rekening houden met extra tempi er alweer toe leidt, dat pionzetten uit het spelverloop verdwijnen, om pas weer op te treden na een "fout" van de tegenstander.

Van deze stelling voegen we een tabel bij (tabel nr. 1). De gegevens van de tabel kloppen met de oplossing die de grote Bähr zelf geeft (w♖g2, z♖d8): 1.♖f2! ♖e8 (of 1...a4 2.♖c2 en wit wint volgens het T-systeem dat nu is ontstaan) 2.♖e2 ♖e7 3.♖f3 ♖d7 4.♖e3 ♖e6 (of 4...♖e7 5.b3!) 5.♖f4 ♖d6 6.♖e4! (niet 6.♖f5? ♖e7! remise) 6...♖e6 7.b3! (nu staan de koningen op corresponderende velden in een T-systeem) 7...♖d6 8.♖f5 ♖e7 9.♖e5 ♖d7 10.♖f6 en wint.

De vraag rijst, of het toeval is dat de stelling na het wisseltempo er een is met een

T-systeem. Heeft de zwarte koning nog een kans als de strijd zich op een breder terrein afspeelt? Het volgende voorbeeld toont aan, dat het in principe mogelijk is.

We laten eventuele tegenkansen volledig buiten beschouwing, het gaat uitsluitend om het duel tussen witte koning en zwarte koning. De strategie was steeds: zwart verdedigt verder van huis, om zich handig terug te trekken, als wit het wisseltempo uitvoert. Dat lukt alleen, als wit daarmee de f- of b-lijn wint, want daarover kan de witte koning niet naar een kritiek veld. Het veld van de waarheid is dus d4: als de witte koning daarheen gaat, moet de zwarte al op d6 staan. Daaruit volgt c4:d6 en e4:d6. Als de witte koning op de derde rij staat, moet de zwarte verhinderen dat hij op de vierde komt: dat geeft c3:d5, d3:c5/e5 en e3:d5. Als de zwarte koning in deze gevallen op d5 staat, kan de witte naar b4 of f4. In het eerste geval gaat de zwarte koning naar c6, in het tweede naar e6, en de witte koning is gevangen.

Op grond van deze gegevens is een tabel gemaakt (tabel nr. 2), waarin alle gevallen van verticale oppositie zijn gemarkeerd met 10: WAZ wint door het wisseltempo, want de zwarte koning moet de witte laten passeren, waarbij de witte koning altijd via de d-lijn op de winnende c- of e-lijn kan komen; ZAZ remise op dezelfde manier. Het zou overigens grappig zijn, als een remisevariant geforceerd kan

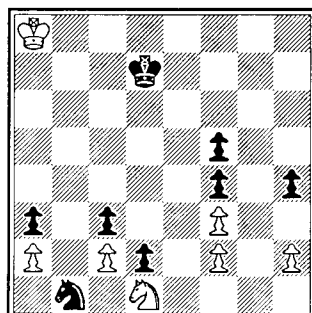
eindigen met ... h4,, ♖xh4 ♕f4/f3 pat.

Uit de tabel blijkt dat de zwarte koning aan zes velden genoeg heeft voor de verdediging, c6-d6-e6-c5-d5-e5:

Dit vertoont grote overeenkomst met de nummers van Bähr. De truc is dan ook dezelfde. De verschillen komen voor rekening van het T-systeem: in bovenstaande stelling geldt alleen de normale oppositie bij het zoeken naar wisseltempo-posities.

Een langste variant (zie tabel) w♖b1, z♗d7 (80): 1.♖c1! (1.♗c2? ♗d6!) 1...♗e7 (70) 2.♗d1! (2.♗d2? ♗e6!) 2...♗d6 (60) 3.♖c2 (of 3.♗e2) 3...♗e6 (50) 4.♗d2! ♗d5 (40) 5.♖c3 (of 5.♗e3) 5...♗e5 (30) 6.♗d3! ♗d6 (20) 7.♗e4! (01) en bijvoorbeeld 7...♗e6 8.h4 ♗d6 9.♗d4 ♗e6 10.♗c5 en wint.

De wens om het effect van het wisseltempo te maximaliseren leidde tot de volgende schilderachtige stelling, die we in het voorjaar van 1997 hebben gedemonstreerd op de jaarvergadering van de CSVN:

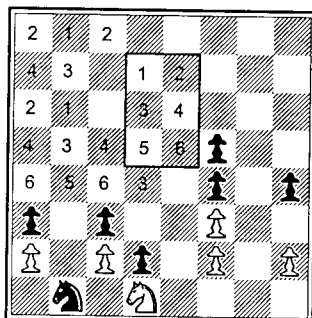
Wat is hier aan de hand? Zonder wisseltempo corresponderen de koningen ter weerszijden van de f-lijn. De d-lijn

correspondeert met de h-lijn, doordat $w\text{♔d5}$ niet kan worden beantwoord met $z\text{♕f5}$. Door het wisseltempo moet de zwarte koning zich nog verder naar buiten wagen dan anders, om problemen op de f-lijn te voorkomen. Zonder achtste rij correspondeert c7 met e6, maar na $1.\text{♕d8}$ ♕f7 $2.\text{♕d7}$ h4 $3.\text{♕d6}$ loopt de zwarte koning tegen f5 aan. Een negende rij zou dat probleem nog groter maken.

In deze stelling wint wit, als de witte koning ongestoord op c7 of c6 komt. Aanvankelijk dachten we, dat het slaan op f4 of f5 wel voldoende zou zijn voor winst. Maar tijdens genoemde bijeenkomst van de CSVN bleek wit niet te winnen als hij eerst op f4 slaat. Begint hij op f5, dan is de winst verder geen probleem. Overigens speelde de computer (zwart) $1.\text{♕b8}$ $\text{h3}!$? $2.\text{♕b7}$ en de f-pionnen zijn niet meer te verdedigen. Waarom? De mens, althans wij, probeert de pionzet zo lang mogelijk uit te stellen, om de tegenpartij er niet van te laten profiteren. De computer zoekt de langste variant, en misschien heeft dat de zetkeuze in dit geval bepaald.

Als we de corresponderende velden nummeren, ontstaat het volgende beeld. Daarbij moet worden aangetekend, dat de gemerkte velden niet altijd 1:1 corresponderen. De $z\text{♕}$ kan onder omstan-

digheden ook op de c-lijn opereren. Maar het omliggende gebied laat het minimum zien dat zwart nodig heeft om niet te verliezen, waar de $w\text{♕}$ zich ook bevindt, en zonder gebruik te maken van het wisseltempo (!). Dat moet zwart immers zuinig bewaren voor het moment dat wit een "fout" maakt.

In de aangegeven positie wint WAZ als volgt: $1.\text{♕b8}!$ ♕c6 $2.\text{♕a7}!$ ♕c5 $3.\text{♕a6}!$ ♕d6 $4.\text{♕b7}!$ ♕d7 (anders $5.\text{♕c6}$ of ♕c7) $5.\text{h3}!$ en bijvoorbeeld $5...\text{♕d6}$ $6.\text{♕b6}!$ ♕d7 $7.\text{♕c5}!$ en wit komt op de kritieke velden. Een paardoffer is overigens altijd zinloos, want het leidt tot $\text{d1}\text{♖}$ of ontsnapping van $z\text{♕}$ ($1.\text{♕xc3}$ ♕xc3 $2.\text{♕xd2}$ ♕xa2 , of $1.\text{♕e3}$ fxe3 $2.\text{♕e2}$ exf2 en zwart wint).

W\Z	c8	d8	e8	f8	c7	d7	e7	d6	e6
e5	11	11	11	11	11	11	10	--	--
f5	11	10	10	10	11	10	01	10	--
c4	10	10	10	13	30	00	30	00	20
d4	10	11	10	11	11	10	10	10	01
e4	11	10	11	11	10	10	10	01	10
f4	11	11	11	11	11	10	10	10	01
g4	10	10	10	12	10	00	20	00	20
c3	10	10	10	10	20	00	30	00	20
d3	12	10	10	10	22	10	02	20	20
e3	10	10	10	12	10	02	10	20	20
f3	10	10	10	10	13	30	03	20	20
g3	10	10	10	14	10	00	40	00	20
c2	30	40	00	40	30	00	30	00	50
d2	10	03	10	33	30	30	30	40	04
e2	33	10	03	30	30	30	30	03	10
f2	40	04	40	34	40	30	40	40	04
g2	00	50	00	50	40	00	40	00	50

Tabel nr. 1 (Bähr 1936)

Uitgangspunt waren de posities d4:e6, e4:d6, f4:e6 en f5:e7. Daarna is e5:e7 gemarkeerd als gewonnen voor wit, tenzij ZAZ (door de wisseltempozet). Alle corresponderende posities na de wisseltempozet zijn, op grond van de nummering van Bähr, eveneens gemarkeerd als 10 (WAZ wint, ZAZ remise door het magische tempo). Vervolgens is de tabel verder ingevuld. De zetdwangposities zijn in elk geval duidelijk: (WAZ =/ZAZ -) f5:e7, d4:e6, e4:d6, f4:e6, d3:e7, e3:d7, f3:e7, d2:d8/e6, e2:e8/d6, f2:d8/e6. Als er geen koningszet is die aan het doel beantwoordt, is dat het moment voor het wisseltempo. In dat geval staan de koningen op corresponderende velden na de wonderzet: het is dus nog steeds zo, dat de pionzet pas wordt uitgevoerd na een "fout" van de tegenstander.

W\Z	c7	d7	e7	c6	d6	e6	c5	d5	e5
b4	00	10	12	00	20	14	--	40	14
c4	10	10	10	10	01	10	--	--	10
d4	11	11	11	11	10	11	--	--	--
e4	10	10	10	10	01	10	10	--	--
f4	12	10	00	14	20	00	14	40	--
b3	00	30	35	00	20	55	00	40	55
c3	10	22	22	20	20	20	10	03	30
d3	22	10	22	20	20	20	02	10	02
e3	22	22	10	20	20	20	30	03	10
f3	35	30	00	55	20	00	55	40	00
b2	00	30	30	00	60	60	00	40	60
c2	30	30	30	10	05	50	30	40	30
d2	30	30	30	04	10	04	30	40	30
e2	30	30	30	50	05	10	30	40	30
f2	30	30	00	60	60	00	60	40	00
b1	00	80	00	00	60	00	00	80	00
c1	10	07	70	50	60	50	10	07	70
d1	06	10	06	50	60	50	06	10	06
e1	70	07	10	50	60	50	70	07	10
f1	00	80	00	00	60	00	00	80	00

Tabel nr. 2

Spelen met eindspelen

Harold van der Heijden (met dank aan C. van Perlo)

Correspondentieschaak- grootmeester C. van Perlo hield op de ARVES-bijeenkomst van 18 april 1998 in Amersfoort een voordracht met bovenstaande titel. Op basis van mijn aantekeningen, en het feit dat van Perlo zo vriendelijk was enkele A4-tjes met tekst en zo'n 50 diagrammen ter beschikking te stellen, kan ik u een, overigens flink ingedikt, overzicht aanbieden.

Voortkomende uit zijn eindspelrubriek in het tijdschrift van de NBC, *Schaakschakeringen*, heeft Van Perlo i.s.m. New In Chess inmiddels een drietal boekjes over het praktisch eindspel gepubliceerd. Het doel van dit project, zoals hij het noemt, is "een systematisch onderzoek naar taktische elementen van alle denkbare soorten eindspelen en te proberen daarin wetmatigheden te vinden".

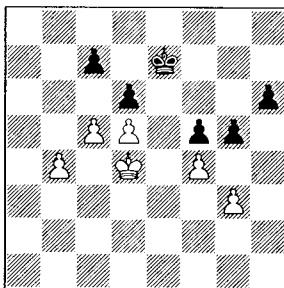
Omdat Van Perlo een partijschaker is, is het op zich begrijpelijk dat hij dit doel benadert vanuit het praktische eindspel, maar dit is mijns inziens wel een verkeerde keuze. De meeste taktische elementen in het eindspel zijn (wel) uitvoerig in kaart gebracht en beproefd in het kunsteindspel. Dat bleek ook een aantal keer tijdens zijn voordracht. Zo is pat in een partij-eindspel een grote verrassing, en circuleert het betreffende fragment vervolgens in alle

schaakbladen. Maar vergeleken met de uitwerkingen in onze eindspelstudie zijn alle praktische voorbeelden ronduit banaal. Voor wie alle uithoeken van het taktische thema pat in het eindspel wil verkennen, neme het boek van Yuri Akobija met 4432 eindspelstudies met pat.

In iets mindere mate geldt dat ook voor een ander thema dat Van Perlo behandelde: de doorbraak.

Afgezien een aantal zeer bekende partijfragmenten, vond ik een aardig voorbeeld:

Martinez - Hernandez, Cuba

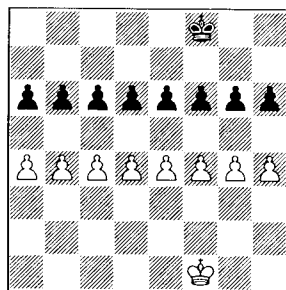
1) Wit aan zet

1.g4! fxd4 2.f5 dxc5+ (2...g3 3.♖e3; 2...♖f6 3.cxd6 cxd6 4.b5) 3.bxc5 g3 4.♖e3 g4 5.c6! (5.d6+? cxd6 6.c6 d5!) 5...h5 6.f6+ ♖xf6 7.d6 1-0.

Maar opnieuw is in de eindspelstudie de ultieme doorbraak gerealiseerd. Van Perlo kende deze studie, evenals trouwens enkele ARVES-leden, tot mijn verbazing niet! Ik

vermoed trouwens dat dit een authentiek voorbeeld is van 'iemand die een knoedel stukken op het bord kwakt in de hoop dat er iets aardigs in zit' (T.Krabbé), maar dat is hier vooral gelukt!

**P. Cathignol
vermelding *Thèmes-64* 1981**

2) Wit aan zet wint

Het is verbijsterend dat hier slechts één zet wint: Niet 1.a5? bxa5, 1.b5? cxb5, 1.c5? dxc5, 1.e5? fxe5, of 1.g5? fxg5, maar **1.d5!! exd5 2.exd5 cxd5 3.a5 bxa5 4.b5 axb5 5.cxb5 ♖e7 6.b6 ♖d7 7.b7 ♖c7** En nu aan de andere kant: **8.g5 fxg5 9.h5 gxh5 10.f5 a4 11.f6 a3 12.f7 a2 13.b8♖+ ♖xb8 14.f8♖+**

Van Perlo was zich er natuurlijk van bewust dat hij zich dit keer in het hol van de leeuw bevond voor wat betreft het eindspel. Maar toch zal hij wel verbaasd zijn geweest dat enkele aanwezigen (onvoorbereid!) rondom een behoorlijk aantal fragmenten de meeste details uit het hoofd wisten!

Inhoudsopgave 10e jaargang nummer 2

		pag
Redactioneel	Harold van der Heijden	1
(Un)solved Mysteries	Harm Benak	2
Het Beste van Teletekst BRTN	Fernand Joseph	3
Ignazio Calvi	(Harold van der Heijden)	5
ARVES-10 JT	Harold van der Heijden	6
Thema en Variaties (2)	Wouter Mees	8
Classic Cooking III	Harold van der Heijden	10
The Rinck-Kubbel match VI	Alain Pallier	16
Een Extra Zetje (2)	Hans Buijs & Rolf Hendriks	19
Spelen met Eindspelen	(Harold van der Heijden)	25

ISSN 1386-5404